

ІНФОРМАЦІЯ ПРО ОПЕРАТОРІВ ГТС КРАЇН-ЧЛЕНІВ ЄС

На розгляд до Верховної Ради України подано законопроект №4116а «Про внесення змін до деяких законів України щодо реформування системи управління Єдиною газотранспортною системою України». Цей нормативний акт спрямовано на приведення функціонування газотранспортної системи України у відповідність з узятими Україною зобов'язаннями за Договором про заснування Енергетичного Співтовариства (а саме: вимог Директиви 2009/73/ЄС та Регламенту (ЄС) №715/2009), ним передбачено, зокрема, створення окремого суб'єкта господарювання для виконання функцій оператора підземного сховища газу.

Нижче наведено стислу інформацію щодо наявного європейського досвіду з цього питання.

Головною вимогою Третього енергетичного пакета є повне відокремлення діяльності, пов'язаної з функціонуванням енергетичних мереж (транспортування, зберігання, розподіл), від комерційної діяльності (видобування, постачання). Ключовим аспектом є відокремлення оператора системи транспортування, зберігання газу та/або LNG (скрапленого природного газу).

У рамках виконання вимог Статті 5 Регламенту (ЄС) №715/2009 операторами внутрішніх газових ринків країн-членів ЄС утворено Європейську мережу операторів системи транспортування природного газу (ENTSOG).

На червень 2014 року ENTSOG налічує 45 повноправних учасників та 3 асоційованих учасники з 26 країн-членів ЄС, а також чотирьох спостерігачів з країн, що не входять до ЄС:

1. Повноправні учасники.

Країна	TSO (Transmission System Operator)
Австрія	- BOG - Gas Connect Austria (колишня OMV Gas GmbH) - TAG
Бельгія	Fluxys
Болгарія	Bulgartransgaz
Великобританія	- BGE (UK) Limited - Interconnector (UK) Limited - National Grid Gas - Premier Transmission Limited
Греція	DESFA
Данія	Energinet.dk
Ірландія	Gaslink Independent System Operator Limited
Іспанія	- Enagás - Reganosa

Італія	- Infrastrutture Trasporto Gas - Snam Rete Gas
Люксембург	Creos Luxembourg
Нідерланди	- Gasunie Transport Services B.V. - BBL Company V.O.F.
Німеччина	- Bayernets GmbH - Fluxys Tenz GmbH - GASCADE Gastransport - Gastransport Nord - Gasunie Deutschland Transport Services - Gasunie Ostseeanbindungsleitung - GRTgaz Deutschland - JordgasTransport - Terranets bw - Thyssengas - NEL Gastransport - Nowega - Ontras - Open Grid Europe
Польща	Gaz-System
Португалія	REN-Gasodutos
Румунія	Transgaz
Словаччина	Eustream
Словенія	PLINOVODI
Угорщина	FGSZ Natural Gas Transmission
Фінляндія	Gasum
Франція	- GRTgaz - TIGF
Хорватія	Plinacro
Чеська Республіка	NET4GAS
Швеція	Swedegas

2. Асоційовані учасники.

Країна	TSO
Естонія	AS EG Võrguteenus
Латвія	Latvijas Gaze
Литва	AB Amber Grid

3. Спостерігачі.

Країна	TSO
КЮР Македонія	GA-MA AD
Норвегія	Gassco AS
Україна	ПАТ «Укртрансгаз»
Швейцарія	Swissgas AS

Слід наголосити, що Стаття 12 Директиви 2009/73/ЕС передбачає створення операторів системи із зберігання газу та LNG:

«Країни-члени ЄС мають призначити, або вимагати від газових підприємств, що володіють сховищами або об'єктами комплексу LNG, призначити одного або декількох операторів системи із зберігання та LNG на період часу, який визначається країнами-членами ЄС, з урахуванням міркувань ефективності та економічного балансу».

На сьогодні на європейському газовому ринку вже функціонує ціла низка компаній, які здійснили відокремлення операторів системи із зберігання від діяльності операторів ГТС із транспортування (утворивши окремого оператора із зберігання, керуючись вимогами Статті 12 Директиви 2009/73/ЕС). Зокрема, з 45 компаній-операторів ГТС із транспортування, що є повноправними учасниками ENTSOG, лише 6 компаній поєднують діяльність, пов'язану як з транспортуванням, так і зберіганням природного газу:

- Bulgartransgaz (BG)
- Enagas (E)
- Energinet.dk (DK)
- Fluxys (B)
- Swedegas (S)
- TIGF (F)

та ще 4 компанії поєднують діяльність, пов'язану з транспортуванням природного газу та LNG:

- DESFA (GR)
- GAZ-System (PL)
- National Grid Gas (UK)
- Reganosa (E)

З метою сформувати надійний єдиний внутрішній європейський газовий ринок та відшукати оптимальні рішення для забезпечення потреб споживачів, 10.03.2005 було утворено представницьку організацію «Європейська газова інфраструктура» (Gas Infrastructure Europe –GIE) для співробітництва з європейськими інституціями (Європейська Комісія, Європейський Парламент)

та регуляторними органами (ERGEG). Одним з підрозділів GIE є представницька організація операторів системи із зберігання природного газу (Gas Storage Europe – GSE), що налічує вже 32 компанії-оператора з 16 країн-членів ЄС, перелік яких наведено нижче.

Країна	SSO (Storage System Operator)
Австрія	- OMV Gas Storage GmbH - RAG Energy Storage GmbH
Бельгія	Fluxys
Болгарія	Bulgartransgaz
Великобританія	- Centrica Storage Limited - National Grid Gas
Данія	- DONG Storage - Energinet.dk
Іспанія	Enagás
Італія	- EDISON Stoccaggio - STOGIT
Нідерланди	- N.V. Nederlandse Gasunie - TAQA ENERGY B.V. - NAM
Німеччина	- ASTORA GmbH & Co. KG - E.ON Gas Storage - GAZPROM Germania GmbH - RWE Gasspeicher GmbH - Storengy Deutschland Leine GmbH - VNG Gasspeicher GmbH
Польща	OSM
Португалія	REN Armazenagem S.A.
Словаччина	- Nafta a.s. - Pozagas a.s.
Угорщина	- Hungarian Gas Storage Ltd. - MMBF
Франція	- EDF - Storengy S.A. - TIGF
Хорватія	PSP
Чеська Республіка	- RWE Gas Storage s.r.o. - SPP Storage s.r.o.

Окремо слід наголосити, що не дивлячись на те, що деякі з перелічених

операторів системи із зберігання є дочірніми підприємствами вертикально-інтегрованих газових компаній, ці компанії-оператори є повністю незалежними в розумінні вимог Директиви 2009/73/ЕС.